

Narrativa Dos llibres ens obren les portes del món d'Ali Smith, que saboteja convencions literàries

Energia, celebració, textures

ANTONIO LOZANO

El professor de literatura Michael Smart de *The accidental* comença cada curs acadèmic escrivint a la pissarra una citació de Guillaume Apollinaire: "La font d'energia més moderna: la sorpresa!". Y la sorpresa!, entesa com a sabotatge sistemàtic de les convencions narratives i formals dels gèneres literaris, bé podria ser la divisa que Ali Smith (Inverness, 1962) exclama cada vegada que aborda una nova obra, segurament amb el mateix convenciment que posen els membres de la Casa Baratheon en la seva "Nostra és la fúria". La recent traducció al català de la tercera novel·la de l'escolesa, *L'accidental*, (hi ha versió en castellà, *Accidental*, a Alfaguara), guanyadora del Whitbread Award i finalista del Man Booker Prize i de l'Orange Prize el 2005, permet capbussar-se en una història tan pertorbadora i desconcertant tant en el què —una misteriosa desconeguda esquerra un nucli familiar, o la pel·lícula *Teorema* de Pasolini portada al camp de Norfolk— com en el com —flux de veus que a moments es tornen indistingibles, irrupció de versos i símbols matemàtics...—.

Smith no va acabar el doctorat sobre el modernisme americà i irlandès a Cambridge, però l'afany avantguardista del seu objecte d'estudi ha recorregut tota la seva producció, que inclou també poesia, teatre i contes. El seu afany per posar en dubte les fórmules de representació més convencionals en la construcció d'una història neix

sempre d'un esperit interrogatiu, lúdic i festiu. "La gent tendeix a associar el modernisme amb la fractura i l'absència, quan en realitat és una celebració de l'existència", va declarar al diari *The Guardian*. A més d'obrir *L'accidental* amb un personatge detallant amb una minuciositat impossible les circumstàncies del moment de la seva concepció, entre les gosadies que s'ha permès ha traçat un joc de miralls entre un pintor de frescos renaixentistes i una adolescent d'avui a *How to be both* (hi ha traducció al català, *Com ser-ho alhora*, a Raig Verd), reforçant la simetria amb dues edicions diferents al mercat anglès, en les quals s'invertia l'ordre de cada relat; o retratar una

barreja de sant i Forrest Gump a través de quatre personatges perifèrics a *There but for the*, un d'ells afectat de demència i un altre que rep missatges d'ultratomba de la seva mare a través de rimes.

Al català es tradueix una novel·la sobre un nucli familiar esquerdat, i al castellà, un conjunt de relats

Les sincronies editorials han permès que el lector pugui accedir a l'univers desafiador i intransferible d'Ali Smith, o retrocedir si ja hi està familiaritzat, per un altre ca-

mí: la traducció al castellà del seu primer conjunt de relats, *Amor libre* (1995). Uns i altres hi trobaran una escriptora més domesticada, on l'exploració de vetes estilístiques trencadores i jaciments mentals inquietants es produeix més amb comptagotes, optant per una aproximació menys punyent a temes que impregnaran la resta de la seva feina, cas de la sexualitat, l'altre, la malaltia, l'obsessió, la mort... Ara bé, quan arriben aquelles distorsions premonitòries, la sorpresa!, com l'encreuament entre roba interior i electricitat a *De doblar y desdoblar* o el fetitxisme malaltís amb l'actor River Phoenix a *Terrorífico*, les pàgines es tanyeixen d'una boira freda que anuncia l'arribada d'una autora genial. Menció a part mereix el relat colossal *Lectura del dia*, on una dona que ha tallat amarres amb el món va arrencant i escampant les pàgines dels llibres que va llegint. I així: "Hay poemas en desagües y alcantarillas, debajo de los railes de los trenes, páginas de novelas en las aceras, en los supermercados, pegadas en los pies de la gente o en las ruedas de sus bicis o de sus coches; hay poemas en el desierto".

I pensin que el millor encara havia d'arribar. |

Ali Smith
L'accidental

RAIG VERD. TRADUCCIÓ: DOLORS UDINA.
320 PÀGINES. 20 EUROS

Amor libre

GATOPARDO. TRADUCCIÓ: MARTA ALCARAZ.
166 PÀGINES. 16,95 EUROS.

L'escriptora escocesa Ali Smith

EMILIA GUTIÉRREZ